

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS KI SEITZEI • MAAMAR 7

כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא...

« Car les montagnes s'éloigneront et les
collines chancelleront, mais Ma bonté... »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/ki-seitzei/7/

1 כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט אמר מרחמך ה'.

« Car les montagnes s'éloigneront et les collines vacilleront, mais Ma bonté ne s'éloignera pas de toi, et Mon alliance de paix ne vacillera pas, dit Celui qui a compassion de toi, Havaya. »

הנה הרים נקראו האבות (כן הוא ברבות בחקתי ס"פ ל"ו על פסוק זה דכי ההרים ימושו).

Or, les Patriarches sont appelés « montagnes » (ainsi dans [le Midrach] Rabba, Be'houkkotaï, à la fin du chapitre 36, à propos de ce verset : « Car les montagnes s'éloigneront »).

ועוד נזכר פסוק זה ברבות פי עקב גבי ד"א [דבר אחר] ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד. ובגמרא פרק לפני אידיהן דף י"ז ע"א) וכמ"ש שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ והוא עד"מ

Ce verset est également mentionné dans [le Midrach] Rabba, section Ekev, à propos de : « Autre explication : "Et Havaya, ton D.ieu, gardera pour toi l'alliance et la bonté" » ; et dans la Guemara, chapitre Lifnei Eideihen, folio 17a). Et comme il est écrit : « Écoutez, montagnes, la contestation de Havaya, et vous, puissants, fondements de la terre. » Cela s'entend par analogie :

כמו הר שיוצא מכדור הארץ שהוא שטח שווה וממנו משפע ועולה עד לשמים כמו ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים כך

comme une montagne qui s'élève hors du globe terrestre, lequel est une surface plane, et qui, à partir de celle-ci, s'incline et monte jusqu'aux cieux, à la manière des « hautes montagnes qui sont sous tous les cieux ». De même,

הנה האבות הם בחי' הרים לכנס"י [לכנסת ישראל] שהוא בחי' הארץ הדום רגלי לנטלה ולנשאה עד רום המעלות. וע"ז נאמר מי יעלה בהר ה' כו'.

les Patriarches sont le niveau des « montagnes » pour Knesset Israël (la Communauté d'Israël), qui est le niveau de « la terre », « Mon marchepied », afin de l'élever et de la porter jusqu'aux plus hauts degrés. À ce propos, il est dit : « Qui montera sur la montagne de Havaya ? » etc.

2 והנה אין קורין אבות אלא לשלשה שהם אברהם יצחק ויעקב שהג' בחי' אלו הם המנשאים ומעלים את כנס"י [כנסת ישראל] שהם כללות כל נשמות ישראל להתכלל באור א"ס ב"ה ממש.

Or, « seuls trois sont appelés Patriarches » : Avraham, Yitz'hak et Yaakov. Car ces trois niveaux sont ceux qui élèvent et font monter Knesset Israël — leur expression générale et collective, celle de toutes les âmes d'Israël — afin qu'elles soient incluses dans la Lumière infinie (Or Ein Sof) elle-même, béni soit-Il.

וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שבחינת שמאל הוא בחינת רשפי אש האהבה היא המעלה

Comme il est écrit : « Sa main gauche est sous ma tête, et sa main droite m'embrasse. » Le niveau de la « gauche » est celui des flammes ardentes de l'amour ; c'est cela qui élève

את הראש ומוחין של כנ"י [כנסת ישראל] ובחי' ימינו תחבקני כמשל המחבק את חברו מגבו והיינו שמגביה ומעלה אפי' [אפילו] בחי' אחריים וחיצוניות של נשמותיהם.

la tête et l'intellect (mo'hin) de Knesset Israël. Et le niveau de « sa main droite m'embrasse » est comparable à celui de quelqu'un qui enlace son prochain par-derrière ; autrement dit, cela élève même le niveau du dos (a'horaïm) et la dimension extérieure ('hitsoniyout) de leurs âmes.

והנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ק [פרק קמא] דברכות ד"ד ע"ב) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל שנאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל כו'

Or, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit (Berachos, premier chapitre, folio 4b) : « Pourquoi n'y a-t-il pas de noun dans Ashrei ? Parce qu'il s'y trouve la chute des ennemis d'Israël, comme il est dit : "Elle est tombée, elle ne se relèvera plus, la vierge d'Israël" », etc.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] חזר דוד וסמכה ברוח הקדש שנאמר סומך ה' לכל הנופלים (עיי' זח"א [זוהר חלק א] בראשית דף ג' ע"א וזוהר הרקיע שם וזוהר פ' שמיני דף מ' ע"א)

« Malgré cela, David revint et la soutint par l'esprit saint, comme il est dit : "Havaya soutient tous ceux qui tombent" » (voir le Zohar, partie I, Bereshis, folio 3a, et le Zohar HaRakia là, ainsi que le Zohar, Parshas Shemini, folio 40a).

והענין דכתיב ותפול לפני רגליו שבזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים כנס"י [כנסת ישראל] היא בבחי' נפילה (וע' בד"ה כי אהרבה לא ידענו גבי פורים).

L'explication est celle de ce qui est écrit : « Et elle tomba devant ses pieds » : lorsque le Saint Temple ne se tient pas debout, Knesset Israël se trouve dans un état de chute (voir aussi le discours commençant par « Car Avraham ne nous a pas connus », à propos de Pourim).

והנה להבין זה איך הוא למעלה בכנסת ישראל דלעילא אין די באר אך למטה בכללות נשמות ישראל בירידתה להתלבש בגוף האדם בנפש הבהמית יובן כי

Or, pour comprendre comment cela se passe en haut, dans la Knesset Israël supérieure, cela ne peut être exposé suffisamment [ici] ; mais on peut le comprendre en bas, dans l'ensemble des âmes d'Israël, lorsqu'elles descendent pour être revêtues dans le corps humain, dans l'âme animale. Car

הנה במ"ת [במתן תורה] כתיב פנים בפנים דיבר הוי"ו כו' שהיה הקב"ה עם כנס"י [כנסת ישראל] בבחינת פנים בפנים.

lors du Don de la Torah, il est écrit : « Havaya parla face à face », etc. ; car le Saint béni soit-Il était avec Knesset Israël dans la modalité du « face à face ».

וכן היה כל זמן בהמ"ק [בית המקדש] (אך לא היה בבחי' דיבר ה'). ופנים של הנפש דהיינו

Et il en fut ainsi durant toute la période du Temple (sans toutefois atteindre le niveau de « Havaya parla »). Le « visage » de l'âme signifie :

כמו עד"מ בגשמיות שרואים בחוש שבפנים מתגלה ונראה כל החושים ראייה שמיעה כו' לפי שהוא גילוי עיקר חיותו של האדם.

de même que, par analogie, dans le domaine physique, nous constatons par nos sens que le visage manifeste et rend visibles tous les sens — la vue, l'ouïe, etc. — car c'est là que se révèle la force vitale principale de la personne ;

משא"כ באחוריים שלו אינה מתגלה כ"א חיות מועט כן עד"מ בנפש האדם מה שהוא עיקר חיותה ושם רצונה וחפצה האמיתי בטבעה נק' בחי' פנים משא"כ מה שאינו כ"כ [כל כך] חפץ ורצון הנפש

tandis que dans son dos ne se révèle qu'une faible vitalité. De même, par analogie, dans l'âme humaine, ce qui constitue sa force vitale principale, là où résident sa volonté et son désir véritables par nature, est appelé le niveau du « visage » ; tandis que ce qui n'est pas autant désiré et voulu par l'âme,

אלא על צד ההכרח או אגב גררא ובקרירות הרי זה נק' בחי' אחוריים של הנפש שאין שם אלא חיות מועט.

mais [est accompli] par nécessité, ou de façon incidente, et avec froideur, est appelé le niveau du « dos » (a'horayim) de l'âme, où il n'y a qu'une faible vitalité.

3 והנה בזמן בהמ"ק [בית המקדש] היה כללות נפשות ישראל בטבעם נמשכים לעבודת ה' לאהבה אותו ולדבקה בו מרצונם וחפצם האמיתי שזה עיקר וחיות הנפש

Or, à l'époque où le Temple était debout, l'ensemble des âmes d'Israël était, par nature, porté au service de D.ieu, à L'aimer et à s'attacher à Lui, selon sa volonté et son désir véritables, qui constituent l'essence et la force vitale de l'âme.

ושאר צרכי העוה"ז הגם שהיה ג"כ אכילה ושתייה ומו"מ [ומשא ומתן] מ"מ לא היה אצלם כ"א על צד ההכרח ודרך עראי ובקרירות שלא היה חיות הנפש בזה

Quant aux autres besoins de ce monde, bien qu'il y eût également la nourriture, la boisson et les affaires, ils n'étaient pour eux qu'une nécessité, auxquels ils ne s'adonnaient qu'occasionnellement et avec froideur, si bien que la force vitale de l'âme ne s'y investissait

אלא דבר מועט משא"כ בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים הוא להיפך ממש כי טבע נפש האדם לימשך אחר צרכי הגוף ועניני עוה"ז ואפילו מה שעושה טוב

que dans une faible mesure. En revanche, lorsque le Temple n'est pas debout, c'est exactement l'inverse : car la nature de l'âme humaine est d'être attirée par les besoins du corps et les affaires de ce monde ; et même lorsqu'un homme fait le bien

וסר מרע ומעורר את האהבה לה' לדבקה בו ובתורתו הוא מצד יגיעת הנפש שמייגע בעמל ויגיעה להתבונן בגדולת ה' ולהטות לבבו לעורר את האהבה ונק' לעשותה לאהבה כו'

et se détourne du mal, et qu'il éveille l'amour de D.ieu afin de s'attacher à Lui et à Sa Torah, cela vient de l'effort de l'âme : il se fatigue par le labeur et l'effort, afin de méditer sur la grandeur de D.ieu et d'incliner son cœur à éveiller l'amour. C'est ce que l'on appelle « la faire, pour aimer », etc.,

שהאהבה זו היא ע"י קדימת עשייה בלב ונקרא בחי' זו אחר בפנים וכו' כי פנו אלי עורף פי' אפילו מה שפנו אלי לפנימיות שלי הוא בבחי' עורף

car cet amour vient d'un « faire » préalable dans le cœur. Ce niveau est appelé « dos vers face », etc. « Car ils se sont tournés vers Moi en Me présentant leur nuque » : cela signifie que même lorsqu'ils se tournent vers Moi, vers Ma dimension intérieure (pnimiyout), ils sont au niveau de la « nuque » (oref),

שהוא בחי' חיצונית ואחוריים שאין שם אלא חיות מועט (ועיין מזה בד"ה וארא אל אברהם כו')

qui est le niveau de la dimension extérieure et du dos, où il n'y a qu'une faible force vitale (voir également à ce sujet le discours commençant par « Je Me suis révélé à Avraham », etc.).

והנה בחינה זו נקרא בחי' נפילה לגבי מהות הנפש שמצד טבעה לפי מקור חוצבה ראוייה להיות בטבעה כשלהבת העולה מאליה לדבקה בו

Or, ce niveau est appelé le niveau de la « chute » par rapport à l'essence de l'âme, qui, par nature, conformément à la source dont elle a été taillée, devrait être naturellement comme une flamme qui s'élève d'elle-même pour s'attacher à Lui.

אלא כל זה הוא לפי שנפלה וירדה בסתר המדרגות תחת ממשלת הגוף ונפש הבהמית והיא אצלם במאסר ובגלות

Mais tout cela vient de ce qu'elle est tombée et descendue dans les replis cachés des degrés, sous le pouvoir du corps et de l'âme animale, et qu'elle est auprès d'eux en captivité et en exil.

(וע' מזה בד"ה וידבר ה' אל משה במדבר סיני כו') והנה יש בזה ב' בחינות נופלים וכפופים כפופים הוא עדי"מ כאדם שכופף ראשו וקומתו

(Et voir à ce sujet le discours qui commence par « Havaya parla à Moché dans le désert du Sinaï », etc.) Or, il y a ici deux niveaux: « ceux qui tombent » et « ceux qui sont courbés ». « Ceux qui sont courbés », c'est, par analogie, comme une personne qui incline la tête et le corps,

אבל רגליו על עמדם עומדים כך יש שהראש ומוחין שלו כפופים למטה ונמכיכם אחר צרכי הגוף ועניני עולם הזה.

mais dont les pieds restent fermement à leur place. De même, il en est un dont la tête et l'intellect sont courbés vers le bas et entraînés par les besoins du corps et les affaires de ce monde ;

אבל בחינת הרגלים שבו דהיינו מדרגה אחרונה שבו שהוא ענין המעשה בסור מרע ועשה טוב

mais le niveau de ses pieds, c'est-à-dire son niveau le plus bas, qui concerne l'action, « s'écarter du mal et faire le bien »,

כפוי"מ [בפועל ממש] עדיין עומדים על עמדם בשלימות להזהר בתכלית מן הרע עד קצה האחרון אפילו מה שאדם דש בעקביו כגון שקר וגסות הרוח כו'.

dans les actes concrets, restent fermement à leur place, intacts: il se garde absolument du mal, jusque dans ses derniers retranchements, même [dans] ce qu'un homme foule aux pieds, comme le mensonge et l'arrogance, etc.

4 וגם בועשה טוב בשמירת כל המצות בתכלית כל פרטיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים. אבל כשגם בחינה זו אינה בשלימות אפילו בדבר קל ודקדוק קל מדקדוקי סופרים הרי זה נקרא מן הנופלים שנפל מן רגליו לגמרי:

Et aussi dans le «faire le bien»: observer toutes les mitsvot avec la plus grande rigueur, dans tous leurs détails et toutes leurs précisions, ainsi que les précisions des Sages. Mais lorsque ce niveau lui-même n'est pas parfait, même en une chose légère, en un détail mineur parmi les précisions des Scribes, cela s'appelle être parmi «ceux qui sont tombés», car il est entièrement tombé de ses pieds.

5 ב והנה עיני כל אליך ישברו מצפים ומקוים לישעו שעדיין יש תוחלת ותקוה שיהי [שיהיה] החזרת פנים בפנים [עמ"ש כפי עיני כל בד"ה יחיינו ימומים].

2. Or, «Les yeux de tous se tournent vers Toi dans l'attente»: ils attendent et espèrent Son salut, car il demeure encore une attente et un espoir que le face-à-face soit rétabli [voir ce qui est écrit sur le sens de «Les yeux de tous» dans le discours commençant par «Il nous fera revivre après deux jours».

בגמרא נזכר פסוק זה (פ"ו דכתובות דס"ז ב') ובהזר בפי' ויגש (דרי"ה א') בשלח (דס"ב א') אחרי (נ"ה א') פינחס (רכ"ו א').

Ce verset est mentionné dans la Guemara (Ketoubot, chapitre 6, folio 67b) et dans le Zohar, parachat Vayigach (folio 208a), Bechala'h (folio 62a), A'harei (58a), Pin'has (226a)].

אך צריך לשית עצות בנפשו איך יומשך הארה זו בנפשו להיות פנימית הנפש אליו ית' ולא יהא מונע מבית ומבחוץ.

Mais il faut prendre conseil en son âme pour savoir comment cette illumination pourra être attirée dans son âme, afin que la dimension intérieure (pnimiyout) de l'âme soit [tournée] vers Lui, béni soit-Il, et qu'aucun obstacle ne se dresse, ni du dedans ni du dehors.

והעצה היעוצה לזה הוא כמאמר אשר קדשנו במצותיו. והענין כי הנה הוא יתברך קדוש ומובדל כו'.

Le conseil donné à cet effet se trouve dans la formule: «Qui nous a sanctifiés par Ses commandements.» Voici l'explication: Lui, béni soit-Il, est saint et séparé, etc.

לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל מדות אלין כלל אלא לאחזאה איך אתנהג עלמא לאחזאה דייקא שהוא רק כמו דמיון ומראה לעיני השגת המקבלים כדי לאתנהג עלמא

«Non pas que Tu possèdes une justice définie, ni aucune de ces qualités; c'est seulement pour montrer comment le monde est gouverné.» «Pour montrer», précisément: cela n'est qu'à la manière d'une image et d'une vision pour les yeux de la compréhension des récepteurs, afin que le monde soit gouverné.

אבל הוא יתברך רם ונשא עד אין קץ ואינו בגדר מדות ואפי' [ואפילו] בחי' חכמה היא כעשייה גשמיית
נחשבת

Mais Lui, béni soit-Il, est élevé et exalté à l'infini, et n'entre pas dans la catégorie des attributs; même le niveau de 'Hokhma (sagesse) est considéré comme une action matérielle,

וכמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא שאין ערוך אליו ית' ולית מחשבה תפיסא ביה כלל
comme le dit la formule: «Tu es sage, mais non d'une sagesse définie»; car rien n'est comparable à Lui, béni soit-Il, et «aucune pensée ne peut Le saisir», absolument.

כי הוא ית' למעלה מן החכמה והרצון ומה שמחיה את העולמות וכולם בחכמה עשית הוא רק מבחי' מלך בלבד ומלך הוא העולם.

Car Lui, béni soit-Il, est au-dessus de la sagesse et de la volonté; ce qui donne vie aux mondes, et le fait que «Tu as tout fait avec sagesse», provient uniquement du niveau de «Roi»; et «Roi» se définit par rapport au monde.

אבל הוא ית' בכבודו ובעצמו הוא קדוש ומוכדל למעלה מכל הבחינות ומדרגות עד אין קץ ואינו
Mais Lui, béni soit-Il, dans Sa gloire et Son essence, est saint et séparé, infiniment au-dessus de tous les niveaux et de tous les degrés; Il n'est pas

כמו הנשמה המחיה את הגוף שעם היות שקודם ירידתה להתלבש בו היא מאד נעלה במקור חוצבה מ"מ בירידתה היא מתלבשת בתוך הגוף ומקושרת בו שמתפעלת ממקרי הגוף.

comme l'âme qui donne vie au corps: bien qu'avant de descendre pour s'y vêtir, elle soit très élevée dans sa source d'où elle a été taillée, néanmoins, lorsqu'elle descend, elle se vêt à l'intérieur du corps et lui est liée, si bien qu'elle est affectée par ce qui arrive au corps.

אבל מדת הקב"ה אינו כן כי אני הו"י לא שניתתי כתיב שכולם אין תופסים מקום אצלו כלל דוכלא קמיה
כלא חשיב כו"י

Mais il n'en va pas ainsi pour le Saint béni soit-Il, car il est écrit : « Moi, Havaya, je n'ai pas changé » ; en effet, ils n'occupent absolument aucune place devant Lui, puisque « tout est considéré comme rien devant Lui », etc.

וחיות ושפע שמשפיע לעולמות עליונים ותחתונים הוא בבחי' מלך בלבד ולאחזאה בלבד שעליו נאמר
המשפילי לראות בשמים ובארץ שמצד עצמותו ומהותו ית' כתיב

Et la force vitale et le flux qu'Il accorde aux mondes supérieurs et inférieurs relèvent uniquement du niveau de « Roi » et de celui de « faire voir » ; à ce sujet, il est dit : « Celui qui s'abaisse pour regarder les cieux et la terre. » Car du point de vue de Son essence et de Son être, béni soit-Il, il est écrit :

כי כל בשמים ובארץ ששמים וארץ שוין לפניו שלא שייך לפניו ית' מעלה ומטה כלל

« Car tout ce qui est dans les cieux et sur la terre » : les cieux et la terre sont égaux devant Lui, car les notions de supérieur et d'inférieur n'ont absolument aucune pertinence devant Lui, béni soit-Il ;

אלא שהוא השמפילי בירידה גדולה וצמצום גדול שיתהווה בחי' שמים כו"י ופ"י שמים שם מים

mais c'est Lui qui « s'abaisse », par une grande descente et un grand tsimtsoum (contraction), afin que le niveau des « cieux », etc., puisse advenir. Et le sens de shamayim (cieux) est sham mayim (« il y a de l'eau »),

כי מים הוא ים החכמה כו"י ולהיות התלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה היא ירידה אצלו כי כולם בחכמה
עשית שהיא נחשבת כעשייה גשמיות כו"י.

car l'eau est la mer de la 'Hokhma, etc. Et le fait que la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, se vêtisse dans la 'Hokhma constitue une descente pour Lui, car « Tu as tout fait avec sagesse », laquelle est considérée comme une action matérielle, etc.

וירידה והשפלה זו הוא ע"י בחי' שמים תורה שבכתב וארץ היא בחי' תושבע"פ [תורה שבעל פה] שהם
כללות כל התורה והמצוות (וכמ"ש מזה בד"ה כי עמך מקור חיים גבי חנוכה)

Et cette descente et cet abaissement s'effectuent par le niveau des « cieux », la Torah écrite, et de la « terre », qui est le niveau de la Torah orale ; celles-ci englobent toute la Torah et les mitzvos (comme cela est expliqué dans le discours commençant par « Car auprès de Toi est la source de la vie », au sujet de Hanouka).

והיינו על ידי התורה והמצוות שהאדם עושה למטה ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכמ"ש אשר יעשה אותם האדם.

C'est-à-dire que, par la Torah et les mitsvot qu'une personne accomplit ici-bas, un éveil d'en bas suscite [un éveil d'en haut]. Comme il est écrit : « que l'homme accomplira ».

פ"י ע"ד מ"ש ועשיתם אתם כתיב שהאדם עושה אותן למצוות וחי בהם שממשיך בהם בחי' חיים מחיי החיים ב"ה.

Le sens est analogue à ce qui est dit au sujet de « Et vous les accomplirez » : il est écrit aтем (« vous »), car l'homme les fait devenir des mitsvot ; « et vous vivrez par elles », car il y attire le niveau de vie provenant de la Vie de toute vie, béni soit-Il.

וזוהו ענין עושים רצונו של מקום שממשיכים בחי' רצונו יתברך שלמעלה מעלה מבחי' מקום לבחי' מקום להיות רצון העליון שורה ומתגלה גם בבחי' מקום (ועמ"ש בפ' בשלח בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום)

Tel est le sens de « faire la volonté de Makom (l'Omniprésent) » : ils attirent le niveau de Sa volonté, béni soit-Il, qui est infiniment au-dessus du niveau du « lieu » (makom), jusque dans le niveau du « lieu », afin que la Volonté suprême y réside et s'y révèle également (voir aussi ce qui est écrit dans la paracha de Béchala'h, dans le discours commençant par « Moché dit : "Mangez-le aujourd'hui" »).

ודרך כלל נחלקים לג' בחי' ימין ושמאל ואמצע שהם ג' בחי' תורה ועבודה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שמזה נמשך להיות אלקי אברהם אלקי יצחק ואלהי יעקב.

De manière générale, elles se répartissent en trois niveaux — la droite, la gauche et le centre — qui correspondent aux trois niveaux de la Torah, du service divin et des actes de bonté (guemilout 'hassadim) ; c'est de là que découle le fait qu'il y ait « le D.ieu d'Avraham, le D.ieu d'Its'hak et le D.ieu de Yaakov ».

פ"י אלקי לשון צמצום וירידה שיורד ומשפיל א"ע [את עצמו] להיות בחי' אלקות שורה ומתגלה במדת אברהם ויצחק כו'.

Le sens de Elokei est un terme de contraction et de descente : Il descend et s'abaisse Lui-même afin que le niveau de divinité réside et se révèle dans l'attribut d'Avraham et celui d'Its'hak, etc.

6 וזהו ואתה נותן להם את אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו. פי' בעתו של המאכל

Et tel est [le sens de] «Tu leur donnes leur nourriture en son temps»: il n'est pas dit «en leur temps», mais «en son temps», c'est-à-dire au temps de la nourriture.

והענין כי הנה כנס"י [כנסת ישראל] נק' רעיתי פרנסתי וכמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים והיינו שהתורה והמצות נק' לחם מאכל.

L'explication est la suivante: la Knesset Israël est appelée «Ma bien-aimée» (ra'yasi), [c'est-à-dire] «Celle qui Me nourrit» (parnasasi), comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «Israël nourrit leur Père dans les cieux.» Autrement dit, la Torah et les mitsvot sont appelées pain, nourriture.

7 וכמ"ש את קרבני לחמי. וכתוב לכו לחמו בלחמי שבעת שישראל מסגלין תורה ומצות למטה שהם בחי' רצון העליון מתעורר למעלה ג"כ עת רצון.

Comme il est écrit: «Mon offrande, Mon pain»; et il est écrit: «Venez, mangez de Mon pain.» Car lorsque Israël acquiert la Torah et les mitsvot ici-bas, qui sont le niveau de la Volonté suprême, un temps de faveur (eis ratson) s'éveille également en haut.

וכמ"ש בעת רצון עניתיך וע"י כן נותן להם את אכלם השפעתם ופותח את ידך. פי' יודי"ך שמבחי' ג' יודי"ן מתפתחין ונמשכין ג' ווי"ן

Comme il est écrit: «En un temps de faveur, Je t'ai répondu.» Et par cela, «Il leur donne leur nourriture», le flux de Son influence. Et «Tu ouvres Ta main (yadecha)»: cela signifie yudecha («Tes youd»), c'est-à-dire que du niveau des trois youd s'ouvrent et s'étendent trois vav,

שהם ג' פעמים קדוש בוי"ו הוא המשכה מקודש העליון וכל המשכה מלמעלה א"א לירד למטה כ"א ע"י בחי' צמצום כו'

qui sont les trois occurrences de «saint» (kadosh): avec un vav, ce mot exprime un prolongement depuis le Kodech supérieur (sainteté). Or tout prolongement venant d'en haut ne peut descendre ici-bas que par le niveau du tsimtsoum (contraction), etc.,

שהוא בחי' יו"ד שהמשכה הנמשכת למטה אין ערוך למה שהיתה במקורה ושרשה למעלה ולא תוכל להיות למטה

qui est le niveau du youd: car le flux qui se prolonge ici-bas est sans commune mesure avec ce qu'il était dans sa source et sa racine, en haut, et il ne pourrait parvenir ici-bas

אלא ע"י בחי צמצום כו' [ועיין מזה בפ' ויחי ע"פ חכלילי כו' בגמרא נזכר פסוק פותח את ידיך פ"ק
[פרק קמא] דברכות (דף ד' ב')

que par le niveau du tsimtsoum, etc. [Voir à ce sujet la paracha Vayé'hi, sur le verset «Hakhlili», etc. Le verset «Tu ouvres Ta main» est mentionné dans la Guemara: Berakhot, premier chapitre (folio 4b),

ופ"ק [ופרק קמא] דתענית (דף ב' ע"ב ודף ח' ע"ב). רבות בראשית (פ"ג. פ"ך קרוב לסופה) ויצא (פ"ג). ויחי (פ"ז).

et Ta'anit, premier chapitre (folio 2b et folio 8b); [Midrach] Rabba: Beréchit (chapitre 13; chapitre 20, vers la fin), Vayétsé (chapitre 73), Vayé'hi (chapitre 97),

בשלח (פכ"ה). ובפ' כי תבא ובזהר בפ' פנחס (דרכ"ו א') וירא (ק"ז א') בשלח (ס"ב א') תרומה (קנ"ז ב').

Bechala'h (chapitre 25); et dans la paracha Ki Tavo; et dans le Zohar, paracha Pin'has (folio 226a), Vayéra (107a), Bechala'h (62a), Terouma (157b)].

ומשביע לכל חי רצון פי שהרצון עליון נמשך לכל בחי חי כי בחי חי נקרא השפעת והמשכת אור א"ס
ב"ה מעילה לעילה כו'

«Et Tu rassasies tout être vivant [de] volonté (ratson)»: c'est-à-dire que la Volonté suprême se prolonge jusqu'à chaque niveau de «vivant» (haï); car le flux et le prolongement de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, de cause en cause, etc., sont désignés par le niveau de «vivant».

והשפעה והמשכה זו שמעילה לעילה הוא מבחינת צדיק שהוא בחינת התקשרות עולם בעולם כדי
שיוכל התחתון לקבל מן העליון

Et ce flux et cet influx, de cause en cause, procèdent du niveau du tsadik (le juste), qui est le lien entre un monde et un autre, afin que le monde inférieur puisse recevoir du monde supérieur.

ולכן נקרא צדיק איש חי וכמ"ש ובניהו בן יהוידע בן איש חי (בשמואל ב' ס"י כ"ג כ' [כתב])

C'est pourquoi un tsadik est appelé «un homme vivant» (ich 'haï), comme il est écrit: «Et Benayau, fils de Yehoyada, fils d'un homme vivant» (II Samuel, chapitre 23, [verse] 20);

והיינו לפי שממשיך חיות מעולם לעולם (עיין מזה בגמרא רפ"ג [ריש פרק ג'] דברכות ד"ח סע"א [סוף עמוד א] ובוהר בראשית ד"ו ע"א ויצא קס"ד א' ויגש ר"ז ב') וכמה עולמות דרגין על דרגין וכולהון איקרון חי

c'est-à-dire parce qu'il transmet la force vitale d'un monde à l'autre (voir à ce sujet la Guemara, beginning of chapter 3 of Berachos, folio 18, end of side a; ainsi que le Zohar, Bereshis, folio 6a, Vayetzei 164a, Vayigash 207b). Il existe plusieurs mondes, «des niveaux les uns au-dessus des autres, et tous sont appelés "vivants"».

ועל ידי פתיחת היודיין משביע רצון בחי' חי מעולם ועד עולם להיות שורה ומתגלה רצון העליון בכל הבחינות ומדרגות. וזהו צדיק ה' בכל דרכיו צדיק הוא בחינת התקשרות שמעולם ועד עולם.

Et par l'ouverture des youdim, Il comble de volonté le niveau du «vivant», d'un monde à l'autre, afin que la volonté suprême repose et se révèle à tous les niveaux et à tous les degrés. C'est là le sens de: «Havaya est juste (tsadik) dans toutes Ses voies»; le tsadik est le niveau du lien qui s'étend d'un monde à l'autre.

וכמאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] עמוד אחד בעולם וצדיק שמו שהוא בחינת עמוד המחבר מעלה ומטה להיות שורה ומתגלה רצון ה' אפילו בבחינת עשיה גשמיות כו'.

Comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «Il y a un pilier dans le monde, et Tsadik est son nom»; c'est le niveau d'un pilier qui relie le haut et le bas, afin que la volonté de D.ieu repose et se révèle même au niveau de l'action physique, etc.

(ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פרשת ראה סד"ה כי תשמע בקול. וד"ה לויתן זה) רק שקרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת דוקא דהיינו שישים אליו לבו כו'

(Voir ce qui est écrit plus haut dans Parshas Re'eh, à la fin du discours commençant par «Quand tu écouteras la voix», ainsi que dans le discours commençant par «Ce Léviathan»). Toutefois, «Havaya est proche de tous ceux qui L'invoquent en vérité», précisément [en vérité]: c'est-à-dire que l'on tourne son cœur vers Lui, etc.

(ע' [עיינן] מענין קרוב כו' יקראוהו באמת ברבות פ' קדושים ר"פ י"ז נשא פ"א [פרק י"א] גבי ד"א [דבר אחר] ישא ה' פניו ובמדרש איכה בפסוק טוב ה' לקויו ובמדרש מגלת אסתר בפסוק עם על המלך טוב ובזהר חקת) (דקפ"ג סע"ב [סוף עמוד ב]) בשלח (נ"ז א') אחרי (נ"ח ב') האזינו (רצ"ז א').

(Voir sur le sujet de «proche... L'invoquent en vérité» dans [Midrash] Rabbah, Parshas Kedoshim, beginning of chapter 17; Naso, chapter 11, à propos de : «Autre explication : Que Havaya fasse luire Sa face»; ainsi que dans Midrash Eichah, sur le verset «Havaya est bon pour ceux qui espèrent en Lui»; et dans Midrash Megillas Esther, sur le verset «Si le roi le trouve bon»; et dans le Zohar, Chukas) (folio 183, end of side b), Beshalach (57a), Acharei (58b), Haazinu (297a).

ועי"ז רצון יראיו יעשה פ"י שנעשה גם למטה רצון אצל יראיו להיות גילוי פנימית הרצון ופנימית הלב להיות אליו ית' בבחי' פנים בפנים (ועי"ן בזה"א [בזהר חלק א] מקץ)

Et par cela, «Il accomplit la volonté de ceux qui Le craignent» (ya'asseh) : c'est-à-dire que la volonté est également suscitée ici-bas, chez ceux qui Le craignent, afin que se révèlent la dimension intérieure de la volonté et la dimension intérieure du cœur, tournées vers Lui, béni soit-Il, dans une relation «face à face» (voir aussi le Zohar, Part I, Mikeitz).

(קצ"ד ב') ע"פ רוצה ה' את יראיו ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם שמשפיע בהם אור רצונו העליון ועושה אותם מושפעים ומלאים מאור רצונו יתברך עכ"ל [עד כאן לשונו].

(folio 194b), à propos du verset «Havaya désire ceux qui Le craignent», et dans le commentaire du Ramaz à cet endroit : «Il répand en eux la lumière de Sa volonté suprême et les rend réceptifs à Son influx, les emplissant de la lumière de Sa volonté, béni soit-Il»; fin de citation.

וזהו אשר קדשנו במצותיו שעל ידי מצותיו שהם מבחינת רצון העליון שהוא קדוש ומוכדל כו'

Et c'est là [le sens de] «Qui nous a sanctifiés par Ses commandements»: par Ses commandements, qui relèvent du niveau de la Volonté suprême, laquelle est sainte et séparée, etc.,

קדשנו להיות אנחנו ג"כ בבחי' רצון העליון קדוש כו' והוא בחי' רעותא דליבא פנימית נקודת הלב מבחי' פכ"פ [פנים בפנים].

Il «nous a sanctifiés», afin que nous aussi nous soyons au niveau de la Volonté suprême, sainte, etc. C'est là le niveau du «désir du cœur» (re'outa deliba), la dimension intérieure du point du cœur, relevant du niveau de «face à face».

8 וזהו מצות צריכות כוונה להיות מכוון למטה כמו למעלה שבמצות הוא גילוי פנימיות רצונו ית' וכך יהיה גילוי פנימית רצון נפשו לה'.

Et tel est le sens de l'affirmation : « Les mitsvot requièrent une intention (kavana) » : il s'agit d'être accordé (mekhouvane) ici-bas comme en haut. En effet, dans les mitsvot se révèle la dimension intérieure de Sa volonté, béni soit-Il ; de même, la dimension intérieure de la volonté de l'âme doit se révéler en elle, tournée vers D.ieu.

וזהו כוונת המצות שבהם ועל ידם נמשך למטה גם בנפש האדם להיות גילוי בחי' רצון העליון

Et telle est l'intention des mitsvot : qu'en elles et par leur intermédiaire, cela soit attiré ici-bas, jusque dans l'âme de l'homme également, afin que s'y révèle le niveau de la Volonté suprême.

(וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו גבי ואת מצותיו תשמרו וע"פ כי תצא בענין לך אמר לבי בקשו פני כו' ובד"ה והיה לכם לציצית ובד"ה מי מנה ובד"ה וידבר משה אל ראשי המטות ובד"ה חכלילי כו')

(Comme il a été expliqué plus haut à propos du verset « C'est après Havaya, votre D.ieu, que vous marcherez », concernant « et vous observerez Ses commandements » ; et à propos du verset « Quand tu partiras », sur le thème de « Mon cœur t'a dit : "Cherchez Ma face" », etc. ; ainsi que dans le discours commençant par « Et cela sera pour vous des tsitsit », dans celui commençant par « Qui a compté », dans celui commençant par « Et Moché parla aux chefs des tribus », et dans celui commençant par « 'Hakh'lili », etc.).

ורצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע הוא בחי' ויצעקו אל ה' בצר להם שעי"ז יושיעם וינטלם וינשאם למעלה מעלה:

« Il accomplit le désir de ceux qui Le craignent et entend leur cri » : cela correspond au niveau de « Ils crièrent vers Havaya dans leur détresse » ; par cela, Il les sauvera, les soulèvera et les portera toujours plus haut.

9 ג אך הנה אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין. פ"י ואם לאו אע"פ [אף על פי] שלא יהיו עושי עבירה מכל מקום אין הדבר תלוי אלא בתשובה.

3. Cependant, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Si Israël fait techouva, il est délivré ; sinon, il n'est pas délivré. » Le sens de « sinon » est le suivant : même s'ils ne commettent pas de transgressions, la délivrance dépend néanmoins uniquement de la techouva.

והענין כי אע"פ [אף על פי] שממשיכים במצות רצונו של מקום לג' בחי' מקום ימין ושמאל ואמצע להיות אלקי אברהם ואלקי יצחק כו'

L'explication est la suivante : bien que, par les mitsvot, ils attirent la volonté du Makom dans les trois niveaux du « lieu » (makom) — la droite, la gauche et le centre —, afin qu'Il soit « le D.ieu d'Avraham et le D.ieu d'Yits'hak », etc.,

מ"מ בזמן שאין בית המקדש קיים הם ענפין מתפרדין ואינן כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים שהיו כל הג' בחינות קשורים ואגודים יחד.

néanmoins, lorsque le Saint Temple n'est pas debout, ces lignes sont des branches séparées, et il n'en va pas comme lorsque le Saint Temple était debout, où les trois niveaux étaient liés et réunis ensemble.

10 וכמ"ש ואגודתו על ארץ יסדה שהיו בחינת אגודים כי הנה ישראל נחלקים גם כן לג' בחי' כהנים לויים וישראלים והנה היו הכהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם כולם אחדים וקשורים יחד באגודה אחת.

Comme il est écrit : « Et Il a fondé Son faisceau sur la terre » : ils étaient en effet au niveau de ceux qui sont « liés en faisceau ». Israël aussi se répartit en trois niveaux : les Cohanim, les Lévites et les Israélites. Les Cohanim étaient à leur service, les Lévites sur leur estrade et les Israélites à leur poste ; tous étaient unis et liés en un seul faisceau.

משא"כ בזמן שאין בית המקדש קיים בנוי דאברהם בגלותא דאדום בנוי דיצחק בגלותא דישמעאל. וכתב מפוזר ומפורד ולכך צריך תשובה דוקא.

En revanche, lorsque le Saint Temple ne se tient pas debout : « Les enfants d'Avraham sont dans l'exil d'Édom, les enfants d'Its'hak dans l'exil d'Ichmaël » ; et il est écrit : « dispersé et éparpillé ». C'est pourquoi la techouva est spécifiquement nécessaire.

וכמ"ש השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם פי' שיהיו בבחינת קדם ששם הוא בבחינת פנים בפנים דהיינו בבחי' פנימית גילוי רצון כו'

Comme il est écrit : « Ramène-nous à Toi, Havaya, et nous reviendrons ; renouvelle nos jours comme autrefois (kédém). » Cela signifie qu'ils atteignent le niveau de kédém, où l'on se trouve « face à face », c'est-à-dire au niveau de la dimension intérieure du dévoilement de la volonté, etc.

(ואפשר שזהו הענין הנזכר בגמרא ובמדרש רבה בחקתי ס"פ ל"ו שיש מ"ד [מאן דאמר] תמה זכות אבות עד א"ר [אמר רבי] אחא לעולם זכות אבות קיימת דמ"ד [דמאן דאמר] תמה היינו לפי שאין הגילוי כמו בזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] היה קיים כו'.

(Il est possible que ce soit là le sujet évoqué dans la Guemara et dans le Midrach Rabba, Be'houktaï, à la fin du chapitre 36 : il y a une opinion selon laquelle «le mérite des Patriarches a pris fin», jusqu'à ce que Rabbi A'ha dise : «Le mérite des Patriarches subsiste éternellement.» Ceux qui disent qu'il a pris fin veulent dire que le dévoilement n'est pas comme à l'époque où le Saint Temple se tenait debout, etc.)

ועיין מענין ואגודתו על ארץ יסדה ברבות אמור ספ"ל ובפ' בהעלותך פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] גבי אספה לי שבעים איש ובגמרא פ"ג [פרק ג'] דמנחות (דכ"ז ע"א) ובפ"ק [ובפרק קמא] דכריתות (ד"ו ע"ב).

Et voyez, au sujet de «Et Il a fondé Son faisceau sur la terre», [Midrach] Rabba, Emor, fin du chapitre 30 ; et la paracha Behaalotekha, chapitre 15, à propos de «Rassemble auprès de Moi soixante-dix hommes» ; ainsi que la Guemara, chapitre 3 de Menachos (folio 27a), et le premier chapitre de Kerisos (folio 6b).

והיינו שעיינו דוקא הבונה בשמים מעליותיו ופי' מעליותיו עיין במא"א [במאורי אור] אות ע' [עייין] סל"ה בענין מעל שמים חסדך כו' על כל מים כו'

C'est précisément par cela qu'«Il bâtit Ses chambres supérieures (maalotav) dans les cieux». Pour le sens de maalotav, voyez Me'orei Or, lettre ayin, section 35, à propos de «Au-dessus des cieux est Ta bonté», etc., «sur toutes les eaux», etc.,

ותתפלל חנה על הוי' ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג'] ס"פ צו (דל"ה א') ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועיין בפרדס ערך אגודה ובמאורי אור אות א' ס"י כ"ט משא"כ בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים איתא שם בזהר פי ויקרא (ד"כ ע"ב)

«Et 'Hanna pria sur Havaya.» Voyez le Zohar, troisième partie, fin de la paracha Tsav (folio 35a), et le Mikdash Melekh à cet endroit ; voyez également le Pardes, à l'entrée «Agouda», et Me'orei Or, lettre alef, section 29. En revanche, lorsque le Saint Temple ne se tient pas debout, il est dit là, dans le Zohar, paracha Vayikra (folio 20b) :

קוב"ה [קודשא בריך הוא] **סליק לעילא לעילא וע' מזה בזח"א** [בזהר חלק א] **ויגש** (דרי"י [דרבינו יצחק] ע"א) **וארא** (דכ"ט ע"ב) **וכמשנ"ת** [וכמו שנתבאר] **ענין זה במ"א ע"פ וארא אל אברהם כו'**

«Le Saint béni soit-Il s'éleva toujours plus haut.» Voyez à ce sujet le Zohar, première partie, Vayigach (folio 210a) et Vaéra (folio 29b) ; et comme ce sujet a été expliqué ailleurs à propos du verset «Et Je suis apparu à Avraham», etc. ;

ע"ש וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] **פ' וארא** (דכ"ו א') **בפ"י קלא אסתלק כו' וגם ובפשעיכם שולחה אמכם ואע"פ** [ואף על פי] **שע"י המצות ממשיכים רצון העליון ועמ"ש ע"פ יתום ואלמנה יעודד**

Voir là. Voir aussi le Ramaz, Parachat Vaéra (folio 26a), dans son explication de «La voix s'est retirée», etc. Et aussi: «À cause de vos transgressions, votre mère a été renvoyée.» Et bien que, par les mitsvot, on attire la Volonté suprême [voir ce qui est écrit sur le verset «Il soutient l'orphelin et la veuve»],

אך כדי להיות הגילוי ממש למטה עצמיות בחינה זו דסליק לעילא לעילא הוא ע"י תשובה דוקא כדכתיב ממעמקים קראתיך כו'

néanmoins, pour que l'essence même de ce niveau, qui «s'est élevée toujours plus haut», soit véritablement révélée ici-bas, cela ne peut se faire que par la techouva, ainsi qu'il est écrit: «Des profondeurs, je T'ai appelé», etc.

וגם שע"י התשובה הוא תשוב ה' תתאה מפילתה לעלות למעלה וזהו שהתשובה הוא ענין החזרת פנים בפנים וע' בזהר ויקרא שם (ד"כ סע"ב [סוף עמוד ב])

De plus, par la techouva, le hé inférieur retourne (tachouv hé) de sa chute et s'élève vers les hauteurs ; c'est pourquoi la techouva consiste à rétablir une relation «face à face». Voir aussi le Zohar, Vayikra, là (folio 20, fin du côté b),

בפ"י מרחוק ה' נראה לי ופ"י מרחוק היינו ע"י התשובה שהיא ענין לרחוק שנעשה קרוב כו' dans son explication de «De loin, Havaya m'est apparu». Le sens de «de loin» est que, par la techouva, celui qui était loin devient proche, etc.

וגם כמ"ש ע"פ ושקל בפלס הרים כו' המרירות שבנפשו על ריחוקו כו' בד"ה אתם נצבים.

Et aussi, comme il est expliqué sur le verset «Il a pesé les montagnes sur une balance», etc.: l'amertume ressentie dans son âme à cause de son éloignement, etc., dans le discours qui commence par «Vous êtes debout».

11 וז"ש [וזהו שכתוב] גבי ק"ש [קריאת שמע] זאת המצוה כו' לעשות בארץ כו' שמע ישראל ומבואר לעיל הקושיא דהא ק"ש [קריאת שמע] חובת הגוף היא. ועמ"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] מזה בד"ה וזאת המצוה ובד"ה וידעת היום.

Et telle est [la signification de] ce qui est écrit au sujet du Chéma: «Ceci est le commandement», etc., «à accomplir dans le pays», etc., «Écoute, Israël». La difficulté exposée plus haut est que le Chéma constitue, après tout, une obligation personnelle (hovat hagouf). Voir également ce qui a été écrit à ce sujet plus haut, dans le maamar commençant par «Et ceci est le commandement» et dans celui commençant par «Et tu connaîtras aujourd'hui».

ומ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו דהיינו שקיום המצות בארץ ובפרט בזמן שבית המקדש קיים הוא בבחי' עליונה יותר מקיום המצות עתה

Néanmoins, «un verset ne s'écarte pas de son sens simple»: cela signifie que l'accomplissement des mitsvot dans le pays — et surtout lorsque le Saint Temple est debout — se situe à un niveau supérieur à celui de leur accomplissement aujourd'hui.

והיינו משום שיש כמה בחי' ומדרגות בענין ההמשכה שנמשך ע"י המצות וכמ"ש בד"ה והיה לכם לציצית גבי וזכרתם את כל מצות הוי' ובד"ה ועשית בגדי קדש

Cela tient au fait qu'il existe plusieurs niveaux et degrés dans le flux attiré par l'intermédiaire des mitsvot, comme cela est expliqué dans le maamar commençant par «Et cela vous servira de franges», au sujet de «Vous vous souviendrez de tous les commandements de Havaya», ainsi que dans le maamar commençant par «Tu feras des vêtements sacrés».

ועוד זאת כמ"ש במ"א בביאור ע"פ קול דודי שהמצות נקראו לבושים וגם נקראו פירות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מאי פירי מצות (בגמרא פ"ט דסוטה).

De plus, comme cela est expliqué ailleurs, dans l'explication du verset «La voix de mon Bien-Aimé», les mitsvot sont appelées des vêtements et aussi des fruits, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie: «Que sont les fruits? Les mitsvot» (dans la Guemara, chapitre 9 de Sotah).

והיינו שעל שם היות על ידן המשכת רצון העליון שהוא אור מקיף סוכ"ע נקראים לבושים

En effet, parce qu'elles attirent la Volonté suprême — qui est une lumière enveloppante (Or Makif), la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) —, elles sont appelées des vêtements;

ועל שם בחי האור וההמשכה הנמשך על ידן מסוכ"ע בממל"ע [בממלא כל עלמין] בבחי אור פנימי נקי פרי
et parce qu'elles attirent par leur intermédiaire, depuis la lumière qui entoure tous les mondes,
vers la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), un niveau de lumière et de flux
sous la forme d'une lumière intérieure (Or Pnimi), elles sont appelées des fruits.

וזהו בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק עי' [עייין] זח"א [זהר חלק א] [דפ"ה ע"ב] ח"ב [חלק ב'] [דרכ"ג ע"ב] ועפ"י
[ועל פי זה] י"ל [יש לומר] שבחי אור מקיף נמשך ודאי גם עתה ע"י המצות מבחי סוכ"ע ורצון העליון ממש

Telle est la signification de : « À son ombre, j'ai désiré m'asseoir, et son fruit est doux » ; voir le Zo-
har, partie I (folio 85b), partie II (folio 223b). À la lumière de cela, on peut dire que le niveau de la
lumière enveloppante est assurément attiré également aujourd'hui par les mitsvot, depuis le ni-
veau de la lumière qui entoure tous les mondes et de la Volonté suprême elle-même ;

אך בענין ההמשכה זו שבבחי פנימית יש הפרש גדול בין בזמן שבית המקדש קיים ובין עתה וכמ"ש
בזח"ב [בזהר חלק ב'] תרומה (דקס"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) בענין ונהר יחרב כו'

mais, pour ce qui est de ce flux attiré au niveau intérieur, il existe une grande différence entre
l'époque où le Saint Temple était debout et aujourd'hui, comme il est écrit dans le Zohar, partie II,
Terouma (folio 166, fin de la face b), à propos de « Et le fleuve sera asséché », etc. :

גנתא לא עאל ביה ההוא גננא כו' ועייין מזה בפרדס סוף שער שמיני פכ"ו ועייין במק"מ [במקדש מלך]
והרמ"ז [והרב משה זכות] ובפ' בראשית (תחלת דף ו') גבי לרחוק דא יעקב כו' (וע"ב) גבי על נהר כבר.

« Le jardin : ce jardinier n'y entre pas », etc. Voir à ce sujet le Pardes, fin de Sha'ar 8, chapitre 26 ;
voir également le Mikdash Melech et le Ramaz ; et dans la paracha de Berechit (début du folio 6), à
propos de « "Au loin" : c'est Yaakov », etc., (et folio 6b) à propos de « près du fleuve Kevar ».

ועי' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער ספירת העומר פל"ג (ומכ"ז [ומכל זה] יובן ענין אם ישראל עושין תשוב
דוקא) ועל התשובה הנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדין כו'.

Voir aussi le Pri Etz Chaim, Sha'ar Sefiras HaOmer, chapitre 33. (Tout cela permet de comprendre
pourquoi il s'agit précisément de « si Israël fait techouva ».) Au sujet de la techouva, nos Sages, de
mémoire bénie, ont dit : « À l'endroit où se tiennent ceux qui ont fait techouva », etc.

ועי' נאמר כי הנה ההרים ימושו כו' כי מה כתיב לעיל מיניה וברחמים גדולים אקבצך.

C'est à ce sujet qu'il est dit : « Car voici, les montagnes s'éloigneront », etc. ; car qu'est-il écrit juste
avant ? « Et avec une grande compassion, Je te rassemblerai. »

פ"י רחמים גדולים כי מדתו של יעקב הוא מדת רחמנות הנמשך ממדת יצחק מדת הדין הקדשה ש"י שפוגע באדם מת הדין ח"ו [חס ושלום] נופל עליו שם רחמנות מחמת הרע שאירע לו.

Le sens de « grande compassion » est le suivant : l'attribut de Yaakov est l'attribut de compassion, qui découle de l'attribut de Yitzchak, l'attribut saint du jugement. En effet, lorsque l'attribut de jugement frappe une personne — à D.ieu ne plaise —, le terme « compassion » s'applique alors à elle, en raison du malheur qui l'a frappée.

12 וכך מדת הרחמנות שבסדר השתלשלות העולמות שאין רחמנות נמשך אלא מצד הגבורות משא"כ במדה טובה וחסד לא שייך רחמנות כלל.

Il en va de même de l'attribut de compassion dans l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) : la compassion n'est suscitée que du côté des Guevurot (retenues) ; en revanche, dans l'attribut de bonté et de 'Hessed (bonté), la compassion n'a absolument pas sa place.

אבל מדת הקב"ה אינו כן כי הוא למעלה מגדר עלמין וכולא קמיה כלא כו'.

Mais il n'en va pas ainsi de l'attribut du Saint béni soit-Il, car Il est au-delà des limites des mondes, et « tout est devant Lui comme rien », etc.

13 וא"כ על כולם שייך ונופל רחמנותו שכולם אין ערוך אליו ית' וכולם רחוקים מאור א"ס כ"ה ממש.

Ainsi, Sa compassion s'applique et s'étend à tous, car aucun d'eux ne Lui est comparable, béni soit-Il, et tous sont très éloignés de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il.

וכמאמר ברוך מרחם על הבריות שעל כל הבריות ועולמות עליונים שייך ונופל רחמנותו ית' והנה ענין התשובה באה ממדת רחמנות דהיינו שישוב אל ה' וירחמהו כביכול על ניצוץ אלקות שבנפשו

Comme le dit la formule : « Béni soit Celui qui a compassion des créatures » : Sa compassion, béni soit-Il, s'applique et s'étend à toutes les créatures ainsi qu'aux mondes supérieurs. Or, la techouva procède de l'attribut de compassion : c'est-à-dire qu'il « retourne vers Havaya et a compassion de Lui », pour ainsi dire, en faveur de l'étincelle de divinité qui est dans son âme.

ועל ידי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מעורר למעלה בח"י רחמים גדולים ולכן במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים צדיקים גמורים אין כו' דמשכין ליה בחילא יתיר.

Et par l'éveil d'en bas [vient] l'éveil d'en haut : il suscite en haut le niveau de la « grande compassion ». C'est pourquoi « là où se tiennent les baalei techouva, les justes parfaits ne se tiennent pas », etc., car « ils l'attirent avec une force accrue ».

כי צדיקים גמורים הם ממשיכים חיות ואור א"ס ב"ה דרך סדר ההשתלשלות מדרגה אחר מדרגה מעילה לעילה כו'.

Car les justes parfaits attirent la force vitale et la Lumière infinie, béni soit-Il, selon l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), niveau après niveau, de cause en cause, etc.

משא"כ ע"י תשובה יפה שעה א' כו' ובשעה א' ויצעק אל ה' בצר לו הרי הוא

En revanche, par la techouva, « une heure vaut mieux », etc. : en une heure, « il crie vers Havaya dans sa détresse », et il

בא ממטה מטה למעלה מעלה שלא בדרך הדרגה והיינו מפני שהוא בא למעלה מסדר ההשתלשלות בחי' ברחמים גדולים אקבצך שמעלה ומטה שוין:

vient des profondeurs les plus basses jusqu'aux hauteurs les plus élevées, sans suivre une progression graduelle. Cela tient au fait qu'il atteint ce qui est au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes, [le niveau de] « Dans une grande compassion, Je te rassemblerai », où le haut et le bas sont égaux.

14 והנה אחר הדברים והאמת האלה כולם צריכין לתשובה ואפילו מי שלא חטא מימיו מ"מ ישוב אליו וירחמהו על ניצוץ אלקות שבנפשו שירד פלאים מטה מטה

Or, après ces paroles et cette vérité, tous ont besoin de techouva ; même celui qui n'a jamais péché de sa vie doit néanmoins « revenir vers Lui et avoir compassion de lui », en raison de l'étincelle de divinité dans son âme, qui est descendue de façon stupéfiante, toujours plus bas,

מאור פיו ית' דלית מחשבה תפיסא ביה וכל השגתו בגדולת ה' כל חד לפום שיעורא דיליה הוא בחי' גשמיות לגבי אמיתית אור א"ס ב"ה בעצמו כי כולם בחכמה עשית והחכמה כעשיה גשמיות נחשבת כו'.

depuis la lumière de Sa bouche, béni soit-Il, Lui que « nulle pensée ne peut saisir » ; et toute sa compréhension de la grandeur de D.ieu, « chacun selon sa mesure », n'est que matérialité en comparaison de la véritable Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, Lui-même ; car « Tu as tout fait avec sagesse », et la sagesse est considérée comme une action matérielle, etc.

ועל תשובה שבבחי זו היא שתלויה ביאת המשיח. ולכן כתיב לע"ל [לעתיד לבוא] כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה כו'.

Et c'est de la techouva à ce niveau que dépend la venue du Machia'h. C'est pourquoi il est écrit au sujet du Temps à venir : « Car les montagnes s'éloigneront et les collines vacilleront », etc.

15 והנה כתיב קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. פירוש קול דודי שנמשך למטה היא כביכול שמדלג ממדרגה למדרגה ומעילה לעילה כו'

Or, il est écrit : « La voix de mon bien-aimé ! Le voici qui vient, bondissant par-dessus les montagnes, sautant par-dessus les collines. » Le sens est le suivant : « la voix de mon bien-aimé », qui se prolonge ici-bas, bondit, pour ainsi dire, d'un niveau à l'autre et d'une cause à l'autre, etc.

לבחי הרים ולבחי גבעות שהן למטה מבחי הרים והיינו דרך וסדר ההשתלשלות אבל כשיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] בחי רחמים גדולים

vers le niveau des « montagnes » et vers celui des « collines », qui est inférieur au niveau des montagnes. C'est là la voie et l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout). Mais lorsque, dans les Temps futurs, le niveau de la « grande compassion » se révélera,

אזי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אלא וחסדי פי חסד שלי עצמו בחינת כי חפץ חסד הוא
alors « les montagnes s'éloigneront et les collines vacilleront », mais « Ma bonté », elle, ne s'éloignera pas. Cela désigne Ma bonté propre, le niveau de « car Il désire la bonté ».

(ואפשר שעדיין יש לפרש ג"כ ענין תמה זכות אבות אלא שיומשך מבחי וחסדי כו' והמסקנא דלא תמה
כי בחי כי חפץ חסד הוא מתלבש בבחינת חסד לאברהם וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם וכמ"ש
במ"א בד"ה הוי יחתו מריבו.

(Il est possible d'expliquer aussi dans ce sens la notion selon laquelle « le mérite des Patriarches est épuisé » : le flux viendra alors du niveau de « Ma bonté », etc. Mais la conclusion est que ce mérite n'est pas épuisé, car le niveau de « car Il désire la bonté » s'habille dans le niveau de la « bonté envers Avraham ». C'est là le sens de « que Tu as juré à nos pères depuis les jours anciens (kedem) », comme il est expliqué ailleurs, dans le discours commençant par « Havaya : ceux qui s'opposent à Lui seront brisés ».

וזוהו ג"כ פי' כי ההרים ימושו ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל הנביאים בטלים לעתיד דאין ר"ל [רוצה לומר] בטלים ממש ח"ו [חס ושלום] אלא שיהיו כנר בפני האבוקה לגבי גילוי הגדול שיהיה לעתיד ועד"ז הוא ג"כ ענין כי ההרים ימושו כו' לגבי גילוי בחינת חסדי מאתך לא ימוש כו').

C'est aussi le sens de «Car les montagnes s'éloigneront», dans l'esprit de l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : «Tous les Prophètes seront annulés dans les Temps futurs.» Cela ne signifie pas qu'ils seront véritablement annulés, à D.ieu ne plaise, mais qu'ils seront comme une chandelle devant une torche, en comparaison de la grande révélation qui aura lieu dans les Temps futurs. De même, «Car les montagnes s'éloigneront», etc., en comparaison de la révélation du niveau de «mais Ma bonté ne s'éloignera pas de toi», etc.)

וברית שלומי הוא ברית עליון (וע' לעיל בפי' לך בד"ה בעצם היום הזה) המקשר מה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות לבוא לידי גילוי

Et «Mon alliance de paix» est une alliance supérieure (voir aussi plus haut, dans la paracha de Lekh Lekha, le discours commençant par «En ce jour même»), qui relie ce qui se trouve bien au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant, afin de le faire parvenir à la révélation,

ולא בחי' כל חי שמסדר ההשתלשלות לבד מעולם ועד עולם רק בחי' צדיק עליון שעליו נאמר או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

et non le niveau de «tout être vivant», qui relève uniquement de l'ordre de l'enchaînement descendant, d'un monde à l'autre ; mais plutôt le niveau du Tsadik suprême, dont il est dit : «Ou qu'il saisisse Ma force, qu'il fasse la paix avec Moi ; qu'il fasse la paix avec Moi.»

וכמאמר עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שמעלה ומטה שוין בגילוי בחי' רחמים גדולים שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות.

Comme le dit l'enseignement : «Il fait la paix dans la cour céleste et dans la cour terrestre.» En effet, le haut et le bas sont égaux dans la révélation du niveau de la «grande compassion», qui se trouve bien au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant.

(וע' לעיל פי' נשא סד"ה כה תברכו. ועמ"ש סד"ה להבין מה שכתוב ביום השמיני עצרת)

(Et voir plus haut, dans la paracha Nasso, à la fin du discours commençant par «Ainsi vous bénirez» ; et voir ce qui est écrit à la fin du discours commençant par «Comprendre ce qui est écrit : “Le huitième jour, une assemblée” ».)

ולכן כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל שלא יהיה בחיי קימה ועלייה ממטה למעלה אלא

C'est pourquoi il est écrit : « Elle est tombée, elle ne se relèvera plus, la vierge d'Israël » : il n'y aura pas le niveau d'un relèvement et d'une ascension du bas vers le haut, mais plutôt...

כדכתיב כי בועליך עושיך כו' אלקי כל הארץ יקרא שבכל הארץ הלזו הגשמית יהיה גילוי אלקות.

comme il est écrit : « Car ton Époux est ton Créateur », etc., « Il sera appelé le D.ieu de toute la terre » : dans toute cette terre matérielle, il y aura une révélation de la divinité.

וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש
שלא כהיום שאומרים קדוש ממטה למעלה

Comme il est écrit : « Car œil à œil ils verront », etc. C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « À l'avenir, on dira "Saint" devant les tsadikim » ; ce ne sera pas comme aujourd'hui, où l'on dit « Saint » en allant du bas vers le haut,

אלא יאמרו קדוש מלמעלה למטה לפי שגם למטה יהי [יהיה] גילוי אלקות וכל זה לפי שאמר מרחמך ה'
שכל זה נמשך מבחי' רחמים גדולים שמעלה ומטה שוין:

mais on dira « Saint » du haut vers le bas, car la divinité se révélera aussi en bas. Tout cela vient de ce qui est dit par « Celui qui a compassion de toi, Havaya » : tout cela découle du niveau de la grande compassion, où le haut et le bas sont égaux.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/ki-seitzei/7/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak